

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง"การนำเสนอและการคัดเลือกเนื้อหาในหน้าภูมิภาคของหนังสือพิมพ์รายวัน" ผู้ศึกษาออกแบบและดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาหน้าภูมิภาคของหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ชื่อฉบับ ในด้านประเภทเนื้อหา รูปแบบ แหล่งที่มาและแหล่งที่เกิดเหตุการณ์ของเนื้อหาที่นำเสนอ
2. สัมภาษณ์เจาะลึก(Depth Interview) บรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าวภูมิภาค เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกและการนำเสนอประเภทเนื้อหา รูปแบบของเนื้อหาในหน้าภูมิภาค

การวิเคราะห์เนื้อหา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง " การนำเสนอและการคัดเลือกเนื้อหาในหน้าภูมิภาคของหนังสือพิมพ์รายวัน " ได้เลือกศึกษาประเภทของเนื้อหาในเชิงสาระและเนื้อหาที่ปลุกชนสนใจ รวมถึงรูปแบบเนื้อหาที่เป็นข่าว ภาพข่าว ข้อเขียนอื่นๆ และ บทความ ความหมายรวมถึง สารคดี คอลัมน์ รายงานพิเศษ รวมถึงแหล่งที่มา และแหล่งที่เกิดเหตุการณ์ของเนื้อหาในหน้าภูมิภาค ของหนังสือพิมพ์รายวัน3 ชื่อฉบับ คือ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์มติชน และหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ที่ปรากฏในฉบับที่จัดจำหน่ายในกรุงเทพฯ ปริมาณ(กรอบเช้า)และฉบับที่จัดจำหน่ายในต่างจังหวัด (กรอบบ่าย)ในช่วงวันที่ 1 มกราคมถึง 31 ธันวาคม 2541

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์เนื้อหาได้คัดเลือก โดยแยกประเภทหนังสือพิมพ์ เป็นหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์จากส่วนกลาง ที่ตีพิมพ์ในช่วงเดือน มกราคม - ธันวาคม 2541 ใช้การเลือกตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์ 3 ประเภท คือหนังสือพิมพ์ รายวันประเภทประชานิยมหรือเชิงปริมาณ หนังสือพิมพ์รายวันเชิงคุณภาพ และหนังสือพิมพ์เชิงธุรกิจ โดยหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณจะเลือกเก็บข้อมูลทั้งฉบับที่ออกจำหน่ายใน กรุงเทพฯและต่างจังหวัด โดยตัวแทนของหนังสือพิมพ์แต่ละประเภทได้แก่

1. หนังสือพิมพ์รายวันเชิงปริมาณ ได้แก่หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ศึกษาเนื้อหาในหน้าภูมิภาค 2 กรอบ
 - 1.1) กรอบแรกหรือฉบับที่ออกจำหน่ายในช่วงบ่าย จะจัดจำหน่ายไปยังภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานมีหน้าภูมิภาค 3 หน้า
 - 1.2) กรอบหลัง หรือฉบับที่ออกจำหน่ายในช่วงเช้านำเสนอเหตุการณ์ในภาคกลางมีจำนวน 2 หน้า จัดจำหน่ายในภาคกลางเป็นหลัก โดยทั้ง 2 กรอบจะเลือกศึกษาจากข้อมูลที่ปรากฏในเข็มเล่มหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ของหอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ซึ่งจะได้สัดส่วนกรอบแรก 4 เดือน สลับกับกรอบหลังอีก 8 เดือน
2. หนังสือพิมพ์รายวันเชิงคุณภาพได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน เลือกศึกษาเพียงกรอบเดียว เนื่องจากเนื้อหาในหน้าภูมิภาคของมติชนไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกรอบแรกและกรอบหลังของการพิมพ์ออกจัดจำหน่าย
3. หนังสือพิมพ์รายวันเชิงธุรกิจ ได้แก่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน นำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคเพียงกรอบเดียวตามนโยบายหลักของหนังสือพิมพ์

โดยการคัดเลือกตัวอย่างทั้ง 3 ฉบับ ต้องการตัวแทนหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติที่มีคุณสมบัติคือ

1. มีโต๊ะข่าวและหน้าภูมิภาคที่นำเสนออย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ตั้งแต่วันจันทร์จนถึงวันอาทิตย์ ยกเว้นวันที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับไม่มีหน้าภูมิภาค ก็จะหยิบตัวอย่างในวันอื่นที่อยู่ภายในสัปดาห์เดียวกันเข้ามาแทน

2. เป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายจริง อยู่ในอันดับมากที่สุด 1 ใน 3 ของยอดจำหน่ายหนังสือพิมพ์แต่ละประเภท

วิธีการคัดเลือก

การเลือกตัวอย่างฉบับ (หนังสือพิมพ์) เพื่อศึกษา จะเลือกหนังสือพิมพ์ที่จัดจำหน่ายในระยะเวลา 1 ปี คือตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2541 วิธีการคัดเลือกใช้วิธีสุ่ม โดยระบบหมุนเวียน(Rotation) เป็นการเลือกตัวอย่าง โดยหมุนเวียนให้กระจายไปตามวันตั้งวันจันทร์ถึงอาทิตย์ กระจายไปตามสัปดาห์ ตั้งแต่สัปดาห์หนึ่งจนถึงสัปดาห์ที่สี่ของเดือน และกระจายตามเดือน ตั้งแต่ มกราคมถึงธันวาคม โดยเริ่มฉบับแรกเป็นวันจันทร์ของสัปดาห์แรกในเดือนมกราคม 2541 จะตรงกับวันจันทร์ที่ 5 มกราคม 2541 ฉบับที่สองเป็นวันอังคารของสัปดาห์ที่สองในเดือนกุมภาพันธ์ จะตรงกับวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ฉบับที่สามเป็นวันพุธที่ 18 ของสัปดาห์ที่สามในเดือนมีนาคม วนเวียนไปจนถึงวันอาทิตย์ แล้วจึงหมุนเวียนกลับมาวันจันทร์ใหม่ หรือครบสัปดาห์ที่สี่ ก็วนกลับมาสัปดาห์ที่หนึ่งใหม่ ซึ่งจะได้จำนวนหนังสือพิมพ์ แต่ละชื่อฉบับเดือนละ 47เล่ม ใช้วิธีการนี้กับการคัดเลือกตัวอย่างทั้ง 3 ชื่อฉบับ จะได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 141 ฉบับ ในรอบ 1 ปี ตั้งแต่ มกราคม - ธันวาคม 2541

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาในหน้าภูมิภาค ได้มาจากห้องสมุดของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ มติชนและผู้จัดการรายวัน ข้อมูลจากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากศึกษาเรื่อง "การนำเสนอและการคัดเลือกเนื้อหาในหน้าภูมิภาคของหนังสือพิมพ์รายวัน" ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ ในหน้าภูมิภาค และเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาค จึงใช้ตารางลงรหัส(Coding Sheet) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากนั้น ใช้การนับความถี่ของหน่วยข้อมูลในด้านต่างๆ แล้วคำนวณสัดส่วนด้วยร้อยละ โดยแยกเก็บประเด็นคือ

1. ตารางแสดงควมถี่รูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคของหนังสือพิมพ์รายวันทั้ง 3 ฉบับ แบ่งเป็นข่าว ภาพข่าว ข้อเขียนอื่นๆ และ บทความ หมายถึงสารคดี คอลัมน์ รายงานพิเศษในหน้าภูมิภาค ใช้การคำนวณด้วยสัดส่วนร้อยละ
2. ตารางจำแนกตามประเภท การนำเสนอเนื้อหาหน้าภูมิภาค ได้แก่

2.1 ประเภทเนื้อหาเชิงสาระ

- เนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่น เช่นการบริหารงานท้องถิ่น การรับนโยบายรัฐบาลจากส่วนกลางเข้ามาในท้องถิ่น ความขัดแย้งกันของผู้บริหารงานท้องถิ่น เป็นต้น
- เนื้อหาเกี่ยวกับสาธารณกิจ เช่นปัญหาขยะ, การขยายถนน, น้ำประปา, การบำบัดน้ำเสีย
- เนื้อหาเกี่ยวกับสาธารณสุข เช่น ปัญหาโรคเอดส์, โรคระบาดท้องถิ่น
- เนื้อหาเกี่ยวกับการเกษตรและสหกรณ์ เช่น ราคาพืชผลตกต่ำ ปัญหาการเกษตร
- เนื้อหาเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม เช่นปัญหาโรงงานอุตสาหกรรม ผลดีผลเสียการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม การส่งเสริมการลงทุน(BOI)
- เนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลพิษ และภาวะต่างๆ การทำลายและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- เนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่นการคิดค้นและการวิจัยในท้องถิ่นต่างๆ ความรู้ด้านวิทยาการ ความก้าวหน้าต่างๆ
- เนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาเช่นปัญหาความไม่ทั่วถึงทางการศึกษา การขยายตัวทางการศึกษา การส่งเสริมการศึกษา
- เนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและศาสนาเช่นการอนุรักษ์วัฒนธรรม/ประเพณีตามท้องถิ่นต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การบูรณะวัดต่างๆ ประเพณีทางศาสนา ปัญหาทางด้านศาสนา
- เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาโสเภณี ยาเสพติด ชนกลุ่มน้อย
- เนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ/ธุรกิจ/การลงทุนและแรงงาน เช่นการเติบโตทางธุรกิจต่างๆ ผลกระทบเศรษฐกิจตกต่ำ การว่างงาน ผลกระทบต่อการส่งเสริมการลงทุน อาชีพ รายได้ประชาชน การปรับตัวของธุรกิจเอกชน

- เนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว/สันตนาการ เช่นการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามโครงการอะแมซิ่ง ไทยแลนด์ ผลกระทบจากการเติบโตด้านการท่องเที่ยวต่อท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวพันกันตามจังหวัดต่าง ๆ
- เนื้อหาเกี่ยวกับสตรี/เด็ก/เยาวชน เช่น บทบาทสตรีในการพัฒนาชุมชน ปัญหาเด็กและเยาวชน
- เนื้อหาเตือนภัยประชาชน เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยสังคม
- เนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาชน เช่น ผลงานการพัฒนาชนบทขององค์กรของรัฐ ต่างๆ กิจกรรมขององค์กรพัฒนาต่างๆ

2.2 ประเภทเนื้อหาที่ประชาชนสนใจ

- เนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม เช่น การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรม การทำอัตวินิบาตกรรม
- เนื้อหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุ เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม แผ่นดินไหว รถชนกัน
- เนื้อหาเกี่ยวกับแปลกประหลาด เช่น ความผิดปกติของมนุษย์ สัตว์ สิ่งของ ต้นไม้
- เนื้อหาเกี่ยวกับสังคมท้องถิ่น เช่น การทำกิจกรรมของบุคคลสำคัญในท้องถิ่นต่างๆ บุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น
- เนื้อหาบันเทิง-การกีฬา
- เนื้อหาอื่นๆ

3. ตารางจำแนกตามแหล่งที่มาของเนื้อหา หน้าภูมิภาคหมายถึง การอ้างอิงแหล่งเนื้อหาเกี่ยวกับภูมิภาคที่ให้กับหนังสือพิมพ์ ได้แก่ หน่วยงานราชการ-รัฐวิสาหกิจ , องค์กรธุรกิจหรือบุคคลทั่วไป , สถาบันสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย , แหล่งที่มาจากผู้สื่อข่าวภูมิภาค และแหล่งที่มาอื่นๆ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์

การทดสอบความน่าเชื่อถือ ของการลงรหัสใช้วิธีการของ Holsti (1968) เนื่องจากเป็นการหาความเชื่อมั่นของข้อมูลเชิงนามบัญญัติ สัมประสิทธิ์ ที่จะบอกถึงเปอร์เซ็นต์ของความสอดคล้องระหว่างผู้ลงรหัส

$$\text{สูตร} \quad R = \frac{2M}{N1+N2}$$

2 คือ การสมมติให้มีผู้ลงรหัส 2 คน

R (Reliability) คือความน่าเชื่อถือ

M คือจำนวนหน่วยของเนื้อหาที่ผู้ลงรหัส วินิจฉัยสอดคล้องกัน

N1 N2 คือจำนวนหน่วยของเนื้อหาที่ผู้ลงรหัสคนที่ 1 และคนที่ 2 ทำการวิเคราะห์

โดยปกติค่าความเชื่อที่รายงานในการวิเคราะห์ เนื้อหาที่ปรากฏตามวารสารวิจัยของต่างประเทศมักจะมีระดับอย่างต่ำร้อยละ 0.75

การสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก

การศึกษาวิจัย ด้วยการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก เป็นเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง โดยการศึกษาเรื่องนี้จะกำหนดเป้าหมาย ของการสัมภาษณ์ ไปที่บรรณาธิการหรือหัวหน้าข่าวภูมิภาคของหนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ชื่อฉบับ เพื่อศึกษาถึงการคัดเลือกเพื่อนำเสนอประเภทเนื้อหา รูปแบบของเนื้อหาในหน้าภูมิภาค เนื่องจากบุคคลทั้ง 3 คนเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาค

โดยมีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์บรรณาธิการและหัวหน้าข่าวคือ

1. หนังสือพิมพ์ มีการกำหนดนโยบายในการนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคอย่างไร
2. หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคหรือไม่ อย่างไร
3. เนื้อหาหน้าภูมิภาคของหนังสือพิมพ์มีขอบเขตในการนำเสนออย่างไร
4. ขอบข่ายและความรับผิดชอบ ของโต๊ะข่าวภูมิภาคเป็นอย่างไร
5. คุณสมบัติของผู้สื่อข่าวภูมิภาคควรเป็นอย่างไร
6. กระบวนการทำงานในการนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคเป็นอย่างไร แตกต่างจากการนำเสนอเนื้อหาในด้านอื่นหรือไม่

7. เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาตลอดจนรูปแบบ แหล่งที่มา รวมถึงการคัดเลือกข่าวที่มาจากภาคต่างๆ เพื่อนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคของ หนังสือพิมพ์เป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับสิ่งใดบ้าง
8. ปัจจัยดังต่อไปนี้มีผลต่อการคัดเลือกเนื้อหาหน้าภูมิภาคหรือไม่อย่างไร
 - นโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์
 - เจ้าของหนังสือพิมพ์
 - บรรณาธิการและหัวหน้าข่าว
 - ผู้สื่อข่าว
9. ปัญหาและอุปสรรคในการนำเสนอเนื้อหาในหน้าภูมิภาคอะไรบ้าง มีแนวทางแก้ไขหรือไม่อย่างไร
10. ท่านมีความคิดเห็นต่อสถานการณ์ด้านข่าวภูมิภาคในรอบปี ตั้งแต่ มกราคม- ธันวาคม 2541 อย่างไร กรุณา ยกเหตุการณ์สำคัญๆ ที่หนังสือพิมพ์เลือกนำเสนอ มาเป็นตัวอย่าง
11. ในรอบปีที่ผ่านมา (ม.ค.-ธ.ค.41) หนังสือพิมพ์ เน้นการนำเสนอเนื้อหาภูมิภาค ด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
12. แนวโน้มในการนำเสนอเนื้อหาหน้าภูมิภาคเป็นอย่างไร